

Spol in starost

Nikjer na svetu ni družbe, kjer bi bili vsi ljudje enaki in enakopravni. Družbena stratifikacija in neenakost predstavljata nekaj normalnega. Marx in Engels sta domnevala, da obstajajo univerzitetni kriteriji za družbeno diferenciacijo (razlikovanje glede na starost, spol in položaj v družbi).

Poznamo razlikovanje med vertikalno (neenakost v moči ali družbenem položaju) in horizontalno (razlike z delitvijo dela) diferenciacijo.

Oblike diferenciacije se razlikujejo glede na velikost naprednost družbe

SPOL

Poznamo dve različni delitve glede spola: biološko (termin sex) in kulturno (termin gender).

V številnih študijah se družbene akterje enači z moškim spolom (androcentrični pogled).

Raziskave kažejo, da naj bi obstoj družb, v katerih so vladale ženske bil le mit, ki so ga ustvarili moški, da bi opravičili svoj položaj oz odnos do žensk.

Nekateri menijo, da so ženske iz družbenega vidika v mnogih kulturah manj vredne in diskriminirane, vendar pa naj se same ne bi počutile tako.

Mnogi antropologi so imeni spol za naravno danost, vendar pa to ne drži. To dokazuje kulturna pestrost konceptov in konvencij glede spola.

VLOGA SPOLA V DELITVI DELA

Vse družbe poznajo razlikovanje dela na moškega in ženskega. Prva dela v človeški družbi so se začela z lovom(moški) in nabiralništvom (ženske), od katerega je bilo najpomembnejše nabiralništvo, lov pa le občasen.

V poljedelskih družbah imajo večjo vlogo glede dela na polju ženske, ta pa slabi z novo tehnologijo, s katero upravljajo moški.

ZASEBNO IN JAVNO

Razlog za žensko podrejenost naj bi se skrival v nosečnosti in dojenju, ko je ženska vezana na dom v obdobju nosečnosti in dojenja, kar jim onemogoča prosto gibanje, moški pa so zadolženi zaščito žensk in povezavo z zunanjim svetom. Ženske se gibljejo samo v zasebnem prostoru, moški pa tudi v javnem. It tega naj bi izhajalo neravnovesja moči med spoloma.

MOŠKI : ŽENSKE :: KULTURA : NARAVA

Ženske naj bi zaradi svojega telesa in njegove biološke funkcije porabijo več časa za vedenje, ki je značilno ženske, kot moški. Telo in njegove funkcije naj bi jo postavljale v vloge, ki so razumljene kot nižje (kuhanje, čiščenje). Zaradi tega naj bi ženska imela menstrualni ustroj, ki je bližje naravi. Zaradi tega se pojavljajo razlike med spoloma. Zaradi zmožnosti rojevanja in dojenja naj bi bile uvrščene v položaj med naravo in kulturo.

»ŽENSKI SVETOVI« IN »MOŠKI SVETOVI?«

Antropologi naj bi v svojih preučevanjih bili bolj naklonjeni moškim, ker so ti bolj odprti za pogovor in je z njimi lažje sodelovati. Ženske so bolj tihe in zadržane. Zato naj bi bilo lažje preučevati moške svetove kot pa ženske. V vsakem primeru pa vsak spol po svoje gleda na svet.

SPOLNOSTI

Gejevski moški naj bi predstavljali vmesni spol, lezbične ženske pa naj bi se bološko razlikovale od heteroseksualnih žensk.

Transseksualnost in spreminjanje spola naj bi veljalo za pohabljanje telesa. Razlike med kulturnim in biološkim spolom.

STAROST

Spol in starost – univerzalni princip za družbeno diferenciacijo in klasifikacijo.

Staranje je biološko in do neke mere tudi kulturno.

V nekaterih družbah ljudje s vse večjo starostjo in nekoristnostjo predstavljajo problem in so v napoto, v drugih družbah pa jih povezujejo z modrostjo in izkušnjami, ki so si jih nabrali skozi življenje.

Gerontokracije: v družbi politično sfero obvladujejo večinoma starejši ljudje.

Spol in starost naj bi bila temeljna kriterija za družbeno diferenciacijo (bolj kot pa npr. kaste).

STAROSTNI RAZREDI IN STAROSTNE SKUPINE

Glede na starost se od posameznika pričakuje določeno znanje in sposobnosti, dodeli se mu tudi primerna vloga (vertikalna vloga). Starost lahko posameznike razdeli v posamezne skupine z enako ali podobno starostjo (horizontalna vloga). V teh skupinah se razvije solidarnost.

ZORENJE V SPOLNO OSEBO

Različne družbe po svetu imajo različne procese zorenja, oziroma prehoda v odrasle osebe.

OBREDI PREHODA

»Obred prehoda« [Arnold van Gennep (s pomočjo teh obredov naj bi se družba reproducirala).

Ljudje dobijo nov status, s tem pa tudi nove dolžnosti.

Tri faze delitve obredov:

Ločitev: posameznika se premakne iz enega določenega položaja proti nečemu neznanemu

Liminalnost: vmesna stopnja, ko ni ne v eni ne v drugi družbi, med dvema stabilnima položajema, je nevarna, ker obstaja tveganje, da odkloni reintegracijo (povezavo v celoto) in zavrže njene vrednote, posameznik pa tvega anomijo in družbeno brezdomstvo. Ta faza pa izbriše prejšnje statuse in ga pripravi za novo kategorijo družbene osebe.

Reintegracija: nova osebnost višjega položaja.

POROKA IN SMRT

Poroka- sklepanje zavezništev, smrt – simbolna in verska vsebina.

OBREDI PREHODA V MODERNIH DRUŽBAH

Pomembnost tovrstnih obredov se je zmanjšala, vendar še vedno obstaja.

Zahodnoevropska tradicija, štirje prehodi obreda: krst, birma, prvo obhajilo, poroka (tudi pogreb), odvisno od religije.

Nekdaj je pomenilo, da je treba birmance obravnavati kot odrasle osebe. Ker so danes stari komaj štirinajst let, ni bistvenih sprememb.